

The background features a decorative graphic consisting of three overlapping blue circles of varying sizes, arranged vertically on the right side. Two thin blue lines intersect at the top left, forming a large 'V' shape that frames the text and circles.

Η ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ

Η σχεδιαζόμενη μεταρρύθμιση

Το ελληνικό ασφαλιστικό σύστημα υπήρξε εξόχως ελλειμματικό. Όλες οι παρεμβάσεις και οι αλλαγές που έγιναν σε αυτό κατά το διάστημα της δεκαετούς οικονομικής κρίσης, έγιναν για να μπορέσουν να το καταστήσουν βιώσιμο. Και, πράγματι, σε μακροχρόνια περίοδο αυτό φαίνεται να έχει επιτευχθεί. Επειδή όμως στη χώρα μας το ασφαλιστικό σύστημα αποτελεί το θεμέλιο του κοινωνικού μας κράτους, η βιωσιμότητα του σχετίζεται και με τα συνολικότερα ζητήματα ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας.

Το πρόβλημα

Με δεδομένη τη δημογραφική γήρανση και τη διαρκώς μειούμενη αναλογία εργαζομένων προς συνταξιούχους, το υφιστάμενο εξ' ολοκλήρου διανεμητικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης, το οποίο στηρίζεται στην αρχή ότι οι εισφορές των σημερινών εργαζομένων πληρώνουν τις συντάξεις των σημερινών συνταξιούχων, δεν μπορεί να οδηγήσει σε υψηλές συντάξεις στο μέλλον ούτε να συμβάλει στην αναπτυξιακή διαδικασία. Σήμερα, η αναλογία εργαζομένων προς συνταξιούχους είναι 1.7 προς 1 όταν τη δεκαετία του 1950, όταν αναπτυσσόταν το ασφαλιστικό μας σύστημα, ήταν της τάξης του 4 ή 5 προς 1. Με το υφιστάμενο σύστημα επικουρικής ασφάλισης, το ποσοστό της επικουρικής σύνταξης ως προς τον μέσο μισθό αναμένεται να μειωθεί από 16% που είναι σήμερα, σε 12% το 2040 και σε 9,5% το 2060. Η ηλικιακή πυραμίδα, στην Ελλάδα, είναι αντεστραμμένη εις βάρος των νέων. Ζούμε περισσότερο και γεννάμε λιγότερο. Το 2030 αναμένεται να είμαστε η πιο γερασμένη Ευρωπαϊκή χώρα, ξεπερνώντας την Ιταλία, σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat.

Συνεπώς οι εισφορές των νέων ασφαλισμένων δεν μπορούν να συνεχίσουν να χρηματοδοτούν αποκλειστικά τις υφιστάμενες συντάξεις, καθώς ο αριθμός των συνταξιούχων όλο και μεγαλώνει.

Η νέα επικουρική ασφάλιση κεφαλαιοποιητικού χαρακτήρα

Με την προτεινόμενη μεταρρύθμιση επιχειρείται η πλήρης αναμόρφωση της αρχιτεκτονικής του συστήματος Επικουρικής Ασφάλισης ως προς το οικονομικό σύστημα. Τη σταδιακή μετατροπή του, δηλαδή, από διανεμητικό σε κεφαλαιοποιητικό, με στόχο την προσαρμογή του συστήματος επικουρικής ασφάλισης στους ραγδαία επιδεινούμενους δημογραφικούς συσχετισμούς με τρόπο ώστε να διασφαλίζεται η επάρκεια των επικουρικών συντάξεων και η αξιοπρεπή διαβίωση των συνταξιούχων αλλά και η κοινωνική προστασία και η

διαγενεακή αλληλεγγύη. Ταυτόχρονα, η μεταρρύθμιση αυτή θα δημιουργήσει πόρους για την επιτάχυνση του ρυθμού ανάπτυξης της Ελληνικής οικονομίας.

Εισάγουμε κεφαλαιοποιητικά χαρακτηριστικά στην δημόσια κοινωνική ασφάλιση γιατί θέλουμε να εξασφαλίσουμε καλύτερες συντάξεις. Προσαρμόζουμε το συνταξιοδοτικό σύστημα για να αντιμετωπίσουμε τις δημογραφικές τάσεις διασφαλίζοντας την επάρκεια των συντάξεων. Τα διανεμητικά συστήματα δουλεύουν πολύ καλά όταν οι ασφαλισμένοι είναι πολλοί και οι συνταξιούχοι λίγοι αλλά παρουσιάζουν σημαντικά προβλήματα σε γερασμένες κοινωνίες όπου οι ασφαλισμένοι λιγοστεύουν και οι συνταξιούχοι πληθαίνουν. Και η Ελλάδα γερνάει ταχύτατα.

Απώτερος στόχος της μεταρρυθμιστικής προσπάθειας είναι η δημιουργία κεφαλαιοποιητικής συμπληρωματικής ασφάλισης διακριτής από την κύρια που είναι και θα παραμείνει διανεμητική, ώστε ένα τμήμα των εισοδημάτων των συνταξιούχων να προέρχεται από το διανεμητικό σύστημα και ένα τμήμα από το κεφαλαιοποιητικό σύστημα με σκοπό:

- α) την ενίσχυση της βιωσιμότητας του ασφαλιστικού συστήματος που επιτυγχάνεται με την διασπορά κινδύνου και τη διαφοροποίηση των πηγών εισοδήματος των συνταξιούχων
- β) την σώρευση κεφαλαίου εθνικής αποταμίευσης που θα αξιοποιηθεί σε επενδύσεις και θα συμβάλει στην μεγέθυνση της ελληνικής οικονομίας
- γ) την παροχή στους σημερινούς νέους και μελλοντικούς συνταξιούχους επικουρικών συντάξεων υψηλότερων από αυτές του υφισταμένου συστήματος
- δ) την καταπολέμηση της μαύρης, αδήλωτης εργασίας με τη δημιουργία ισχυρών αντικινήτρων για την απασχόληση αυτής της μορφής
- ε) την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης των νέων στο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης και η ενίσχυση της αμφίδρομης έννοιας της διαγενεακής αλληλεγγύης

Βασικά χαρακτηριστικά μεταρρύθμισης

Η βασική διαφορά του νέου συστήματος επικουρικής ασφάλισης είναι ότι δημιουργούνται ατομικοί λογαριασμοί («κουμπαράδες») από τις οποίες θα καταβληθούν οι μελλοντικές συντάξεις των νέων εργαζομένων. Αντί δηλαδή οι εισφορές των νέων να χρησιμοποιούνται για την πληρωμή της επικουρικής σύνταξης των σημερινών συνταξιούχων, θα αποταμιεύονται και θα

επενδύονται, δημιουργώντας ένα αποθεματικό, από το οποίο θα πληρωθούν οι μελλοντικές τους συντάξεις.

Για τον σκοπό αυτό θα συσταθεί νέο δημόσιο ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης κεφαλαιοποιητικού χαρακτήρα, που θα διοικείται από πιστοποιημένους επαγγελματίες που θα επιλέγονται με αυστηρά αξιοκρατικά κριτήρια και ανοιχτές διαδικασίες επιλογής.

Παράλληλα, θα δημιουργηθεί περιορισμένος αριθμός προσεκτικά σχεδιασμένων επενδυτικών χαρτοφυλακίων όπου, κατ' επιλογήν του ασφαλισμένου, θα κατευθύνονται και θα επενδύονται τα κεφάλαια του ασφαλιστικού του κουμπιού. Κάθε πολίτης θα μπορεί να έχει τον πλήρη έλεγχο των εισφορών του και των αποδόσεών τους μέσω ηλεκτρονικής πρόσβασης από το κινητό ή/και τον υπολογιστή του, ανά πάσα στιγμή. Από τη σχεδιαζόμενη μεταρρύθμιση, δεν επηρεάζεται ούτε η καταβολή ούτε το ύψος των επικουρικών συντάξεων του υφισταμένου συστήματος.

Ποιους αφορά

Το νέο σύστημα επικουρικής ασφάλισης θα είναι:

α) υποχρεωτικό για το σύνολο των μισθωτών και αυτοαπασχολούμενων που εισέρχονται για πρώτη φορά στην αγορά εργασίας από 01/01/2022 και είναι υπόχρεοι επικουρικής ασφάλισης

και

β) προαιρετικό για ασφαλισμένους κάτω των 35 ετών οι οποίοι είτε δεν έχουν υποχρεωτική επικουρική ασφάλιση, είτε είναι ήδη ασφαλισμένοι στο υφιστάμενο σύστημα.

Το ύψος των εισφορών για το νέο επικουρικό σύστημα παραμένει στο 6%.

1. Η επικουρική ασφάλιση ιδιωτικοποιείται

Κατηγορηματικά όχι. Σε καμία περίπτωση. Η νέα επικουρική παραμένει το δεύτερο σκέλος της υποχρεωτικής κοινωνικής ασφάλισης, που προστατεύεται από το Σύνταγμα. Θα είναι δημόσια και υποχρεωτική. Το ταμείο που θα διαχειρίζεται τις εισφορές θα είναι Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου και θα λειτουργεί όπως κάθε άλλος δημόσιος φορέας. Το Διοικητικό Συμβούλιο του νέου Ταμείου και ο Διευθύνων Σύμβουλος του διορίζονται από τον Υπουργό Εργασίας ύστερα από ανοικτές διαδικασίες πρόσληψης με διαφανή και αξιοκρατικά κριτήρια.

2. Το κόστος μετάβασης είναι πολύ υψηλό

Το ακαθάριστο κόστος μετάβασης

Το ακαθάριστο κόστος μετάβασης είναι το ποσό με το οποίο θα ενισχυθεί το δημόσιο διανεμητικό σύστημα επικουρικής ασφάλισης προκειμένου να μη θιγούν οι επικουρικές συντάξεις του υφισταμένου συστήματος από τη μεταρρύθμιση. Το κόστος αυτό αφορά την περίοδο 2022-2070.

Το καθαρό κόστος μετάβασης

Σημαντικό μέρος των πόρων της νέας κεφαλαιοποιητικής επικουρικής ασφάλισης θα επενδυθούν στην εγχώρια οικονομία. Οι επενδύσεις - που στη χώρα μας βρίσκονται σε πολύ χαμηλό επίπεδο - είναι το «καύσιμο» της ανάπτυξης. Σαν αποτέλεσμα αυτών των επενδύσεων, μπορούμε να προσδοκούμε υψηλότερους ρυθμούς οικονομικής μεγέθυνσης, περισσότερες δουλειές, αύξηση της παραγωγικότητας, υψηλότερους μισθούς και, σε τελική ανάλυση, υψηλότερα φορολογικά έσοδα και εισφορές κοινωνικής ασφάλισης. Μόνο όταν αφαιρεθούν τα επιπρόσθετα δημοσιονομικά έσοδα από το «ακαθάριστο» κόστος μετάβασης προκύπτει το «καθαρό» κόστος, το οποίο έχει σημασία από οικονομική σκοπιά. Τελικά, στην πράξη, ένα σημαντικό μέρος του ακαθάριστου κόστους μετάβασης θα καλυφθεί από το δημοσιονομικό «μέρισμα ανάπτυξης» που θα προκύψει από την επιτάχυνση της αναπτυξιακής διαδικασίας ήδη από τα πρώτα χρόνια λειτουργίας της νέας επικουρικής ασφάλισης, ενώ μακροχρονιώς αναμένεται ότι το όφελος θα είναι πολύ υψηλότερο του κόστους.

Για την ποσοτικοποίηση αυτών των μεγεθών εκπονούνται τρεις μελέτες οι οποίες θα κατατεθούν στη Βουλή μαζί με το σχετικό νομοσχέδιο: μια αναλογιστική μελέτη, μια μακροοικονομική μελέτη και μια μελέτη βιωσιμότητας του δημόσιου χρέους.

1. Η αναλογιστική μελέτη θα εκτιμήσει το «ακαθάριστο» κόστος μετάβασης στο νέο σύστημα, δηλαδή το κόστος κάλυψης των συντάξεων του υφιστάμενου συστήματος οι οποίες θα εξακολουθήσουν να προσδιορίζονται με βάση τις υφιστάμενες διατάξεις και δεν πρόκειται να περικοπούν.
2. Η μακροοικονομική μελέτη θα εκτιμήσει τις επιπτώσεις της εισαγωγής του νέου συστήματος στο ρυθμό οικονομικής μεγέθυνσης, το επίπεδο του ΑΕΠ, την απασχόληση, τους μισθούς και τα δημόσια έσοδα.
3. Τέλος η ανάλυση βιωσιμότητας του δημοσίου χρέους θα εκτιμήσει τις επιπτώσεις της μεταρρύθμισης σε «καθαρούς» όρους - δηλαδή αφού αφαιρεθούν από το «ακαθάριστο» κόστος τα επιπρόσθετα δημοσιονομικά έσοδα - προς τις νέες εκτιμήσεις του ΑΕΠ που θα προκύψουν ως αποτέλεσμα της αύξησης των επενδύσεων λόγω της μεταρρύθμισης.

3. Καταργείται η αλληλεγγύη των γενεών

Η διαγενεακή αλληλεγγύη δεν είναι μονόδρομος από τους νέους στους γηραιότερους αλλά αμφίδρομη διαδικασία. Ο τρόπος και το πλαίσιο που εκδηλώνεται η διαγενεακή αλληλεγγύη εξαρτάται και από τους δημογραφικούς συσχετισμούς. Όταν οι εργαζόμενοι είναι πολλοί και οι συνταξιούχοι λίγοι, διαγενεακή αλληλεγγύη είναι το να προσφέρουν ένα μέρος του εισοδήματός τους οι πολλοί εργαζόμενοι, για να εξασφαλίσουν καλύτερη ζωή στους λίγους συνταξιούχους. Όταν οι εργαζόμενοι είναι λίγοι και οι συνταξιούχοι πολλοί, διαγενεακή αλληλεγγύη είναι το να φροντίσουν οι πολλοί να αποταμιεύσουν μερικώς, ώστε να ελαφρύνουν λίγο το φορτίο που θα επωμιστούν αύριο οι λίγοι. Ως πολίτες οφείλουμε να μη μεταβιβάσουμε υπέρογκα βάρη στις επόμενες γενιές. Γι' αυτό, ακριβώς, μεριμνά η κεφαλαιοποιητική ασφάλιση. Όχι σε ατομικό επίπεδο, αλλά σε επίπεδο γενιάς. Υπ' αυτή την έννοια, η εισαγωγή κεφαλαιοποιητικής ασφάλισης είναι μια πράξη βαθιάς διαγενεακής αλληλεγγύης.

4. Αίρεται ο αναδιανεμητικός χαρακτήρας της δημόσιας ασφάλισης

Στο ασφαλιστικό μας σύστημα η αναδιανομή και η στήριξη των πιο αδύναμων συνταξιούχων δεν επιτυγχάνεται μέσω της επικουρικής ασφάλισης αλλά μέσω της εθνικής σύνταξης, η οποία χρηματοδοτείται από τον προϋπολογισμό και είναι τμήμα της κύριας σύνταξης. Η εθνική σύνταξη χρηματοδοτείται από φόρους, ενώ το ανταποδοτικό τμήμα της κύριας σύνταξης και η επικουρική σύνταξη χρηματοδοτούνται από εισφορές κοινωνικής ασφάλισης.

5. Θα μειωθούν οι σημερινές συντάξεις

Οι συντάξεις του τωρινού συστήματος θα εξακολουθήσουν να υπολογίζονται με τους υφισταμένους κανόνες και δεν πρόκειται να γνωρίσουν καμία περικοπή. Η επώδυνη κρίση χρέους της προηγούμενης δεκαετίας δημιούργησε την εντύπωση πως κάθε ασφαλιστική μεταρρύθμιση ισοδυναμεί με μείωση των συντάξεων. Συνήθως, οι ασφαλιστικές μεταρρυθμίσεις που γίνονται εγκαίρως αποσκοπούν, μεταξύ άλλων, στην αποφυγή της περικοπής των συντάξεων. Αντιθέτως, αυτό που οδηγεί σε οικονομικό αδιέξοδο τα Ταμεία και καθιστά αναπόφευκτες τις περικοπές των συντάξεων είναι η απουσία των μεταρρυθμίσεων, η μη έγκαιρη προσαρμογή στις απαιτήσεις της πραγματικότητας.

6. Είναι μια νεοφιλελεύθερη μεταρρύθμιση που καταργεί την κοινωνική ασφάλιση

Μια νεοφιλελεύθερη μεταρρύθμιση θα προέβλεπε την ελεύθερη δυνατότητα των πολιτών να διαλέγουν ασφαλιστικά προϊόντα από την αγορά, σε προαιρετική βάση χωρίς περιορισμούς και ελέγχους. Η νέα δημόσια κεφαλαιοποιητική επικουρική αποτελεί μέρος της δημόσιας κοινωνικής ασφάλισης, καθώς το δημόσιο ταμείο θα είναι υπεύθυνο για την συλλογή και την επένδυση των εισφορών.

Επιπλέον, δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι οι χώρες με τα πιο ανεπτυγμένα κεφαλαιοποιητικά συστήματα ασφάλισης είναι εκείνες που φημίζονται για το κοινωνικό τους κράτος, όπως είναι η Δανία, η Σουηδία, η Ολλανδία, η Φινλανδία και ο Καναδάς.

7. Οι ασφαλισμένοι μπορεί να χάσουν τα χρήματά τους αν κάτι δεν πάει καλά με τις επενδύσεις

Το κράτος βάσει του Συντάγματος εγγυάται για την κοινωνική ασφάλιση. Και στην νέα επικουρική σύνταξη, προβλέπεται κρατική εγγύηση. Συγκεκριμένα, το ποσό της επικουρικής σύνταξης θα υπολογίζεται κατ' ελάχιστον στη βάση του ύψους των καταβληθεισών εισφορών σε πραγματικούς όρους (λαμβάνοντας υπόψιν τον πληθωρισμό). Συνεπώς κανείς δεν θα πάρει επικουρική σύνταξη χαμηλότερη από αυτή που αντιστοιχεί στις εισφορές που κατέβαλε. Λαμβάνοντας υπόψη την εμπειρία χωρών όπου κεφαλαιοποιητικά ασφαλιστικά συστήματα λειτουργούν για μεγάλα χρονικά διαστήματα, είναι μάλλον απίθανο να χρειαστεί η ενεργοποίηση της συγκεκριμένης εγγύησης.

8. Οι εισφορές των ασφαλισμένων κινδυνεύουν από την έλλειψη γνώσης των πολιτών σε σχέση με την επιλογή του επενδυτικού χαρτοφυλακίου

Ο ασφαλισμένος δεν καλείται υποχρεωτικώς να επιλέξει ούτε να έχει ενεργό συμμετοχή, καθώς θα τοποθετείται αυτόματα από το Ταμείο στην προεπιλεγμένη (default) επιλογή που ορίζει το ίδιο το Ταμείο, με ισορροπημένο και ενδεδειγμένο για τον «μέσο» ασφαλισμένο χαρτοφυλάκιο. Μόνο αν ο ίδιος το επιθυμεί, θα έχει τη δυνατότητα να επιλέξει την τοποθέτηση των εισφορών του μεταξύ τριών τύπων χαρτοφυλακίων. Τα τρία αυτά πακέτα χαρτοφυλακίων θα είναι κατάλληλα σχεδιασμένα ώστε να ανταποκρίνονται στο βασικό τους σκοπό που είναι η προστασία και αύξηση της σύνταξης των ασφαλισμένων. Άλλωστε για αυτό και έχει προβλεφθεί ότι το Ταμείο θα διοικείται από επαγγελματικά στελέχη που θα επιλέγονται με αυστηρά κριτήρια και θα ελέγχονται για τις επενδυτικές τους αποφάσεις.

9. Ο ΟΟΣΑ ζητά να μην γίνονται μεταρρυθμίσεις του ασφαλιστικού εν μέσω οικονομικής κρίσης.

Η Έκθεση του ΟΟΣΑ (Pension Outlook 2020) δεν λέει πουθενά να μην γίνονται μεταρρυθμίσεις. Εφιστά την προσοχή στις επιπτώσεις που θα έχει η πανδημία στο ασφαλιστικό όλων των χωρών και συνιστά προσοχή όταν γίνονται οι μεταρρυθμίσεις:

- Να σχεδιάζονται πολιτικές που δεν θα αντιμετωπίζουν μόνο τις βραχυπρόθεσμες επιπτώσεις αλλά και τις μακροπρόθεσμες επιπτώσεις.

- Να επιλέγονται στα κεφαλαιοποιητικά συστήματα μακροπρόθεσμες στρατηγικές και να μην πανικοβάλλονται από τις βραχυπρόθεσμες διακυμάνσεις των αγορών
- Να μην κάνουν οι ασφαλισμένοι συχνές αλλαγές επενδύσεων λόγω βραχυπρόθεσμων διακυμάνσεων
- Να υπάρχει διαμοιρασμός του ρίσκου μεταξύ ασφαλισμένου και κράτους.
- Να υπάρχει διαφοροποίηση κινδύνου

Αυτές ακριβώς τις αρχές ακολουθεί η σχεδιαζόμενη μεταρρύθμιση.

10. 18 από τις 30 χώρες που το προσπάθησαν πήραν πίσω μεταρρυθμίσεις που εισήγαγαν κεφαλαιοποιητική ασφάλιση. Κακώς την υιοθετούμε και εμείς

Καταρχήν είναι σημαντικό να πούμε ότι οι 30 χώρες για τις οποίες γίνεται λόγος είναι 14 χώρες της Λατινικής Αμερικής (Χιλή, Περού, Αργεντινή, Κολομβία, Ουρουγουάη, Βολιβία, Μεξικό κ.α.), 14 χώρες του πρώην ανατολικού μπλοκ που μετά την κατάρρευση ολόκληρου του κοινωνικό-οικονομικού περιβάλλοντός τους προσπάθησαν με απότομο τρόπο να μπουν στη νέα πραγματικότητα (Ουγγαρία, Καζακστάν, Κροατία, Βόρεια Μακεδονία, Πολωνία, Λετονία, Βουλγαρία, Εσθονία, Ρωσία, Λιθουανία, Ρουμανία, Σλοβακία, Τσεχία, Αρμενία), και 2 χώρες της Αφρικής (Νιγηρία, Γκάνα).

Οι 18 από αυτές (όπως ενδεικτικά Βενεζουέλα, Εκουαδόρ, Νικαράγουα, Βουλγαρία, Αργεντινή, Ουγγαρία, Κροατία, Βόρεια Μακεδονία, Πολωνία, Ρωσία, Καζακστάν, Τσεχία και Ρουμανία) επέστρεψαν στο διανεμητικό. Γιατί; Πρώτον, διότι αυτές οι χώρες αυτές επιχείρησαν να μετατρέψουν σε κεφαλαιοποιητικό το σύνολο της κοινωνικής ασφάλισης και όχι μέρος αυτής. Δηλαδή δεν έκαναν καμία διαφοροποίηση του ασφαλιστικού κινδύνου. Δεύτερον, άφηναν τους ασφαλισμένους να κάνουν απευθείας συμβάσεις με ιδιωτικές ασφαλιστικές εταιρείες. Δηλαδή παραχώρησαν το σύνολο της κοινωνικής ασφάλισης σε έναν ιδιωτικό τομέα που στις χώρες του ανατολικού μπλοκ λίγο μετά την πτώση του τείχους (δεκαετία 90) ήταν άναρχος, ανώριμος, αρρυθμιστος και με φτώχη εποπτεία.

Η δική μας μεταρρύθμιση αφενός δεν αφορά το σύνολο του ασφαλιστικού μας συστήματος, είναι δημόσια, εγγυημένη από το κράτος με ισχυρή εποπτεία και αυστηρό κανονιστικό πλαίσιο λειτουργίας.

11. Τα κεφαλαιοποιητικά συστήματα έχουν υψηλά διαχειριστικά κόστη.

Τα διαχειριστικά κόστη είναι ζήτημα οικονομιών κλίμακας. Υψηλά διαχειριστικά κόστη είχε το κατακερματισμένο επικουρικό σύστημα των προηγούμενων δεκαετιών. Το νέο Ταμείο θα έχει πάνω από τρία εκατομμύρια ασφαλισμένους και θα επιτυγχάνει μεγάλες οικονομίες κλίμακας και, επομένως, πολύ χαμηλά διαχειριστικά κόστη.

12. Το δημογραφικό πρόβλημα είναι υπαρκτό, αλλά αυτό δεν αποτυπώθηκε στην αναλογιστική μελέτη του Ν. 4670/2020; Τελικά είναι βιώσιμο το ασφαλιστικό;

Η βιωσιμότητα του ασφαλιστικού συστήματος εξαρτάται από την ισορροπία δαπανών και εσόδων. Αναλογιστικές μελέτες δείχνουν ότι δεν υφίσταται πρόβλημα βιωσιμότητας του υφιστάμενου συστήματος. Ωστόσο οι δημογραφικές εξελίξεις πιέζουν την αναλογία της επικουρικής σύνταξης προς το μέσο μισθό ενώ, επιπρόσθετα, το υφιστάμενο σύστημα δεν δημιουργεί πόρους για την ανάπτυξη της οικονομίας. Με βάση τις υφιστάμενες αναλογιστικές μελέτες, στο υφιστάμενο σύστημα το ποσοστό της επικουρικής σύνταξης ως προς τον μέσο μισθό αναμένεται να μειωθεί από 16% που είναι σήμερα, σε 12% το 2040 και σε 9,5% το 2060. Με την παρούσα μεταρρύθμιση επιδιώκουμε να βελτιώσουμε την επάρκεια του ασφαλιστικού συστήματος για τον σημερινό νέο και μελλοντικό συνταξιούχο (υψηλότερες συντάξεις) διατηρώντας τη βιωσιμότητα (ισορροπία δαπανών-εσόδων). Ταυτόχρονα, με τη δημιουργία πόρων προς επένδυση στην ελληνική οικονομία, επιταχύνουμε το μακροχρόνια ρυθμό οικονομικής μεγέθυνσης.

13. Το ασφαλιστικό αντιμετωπίζεται με σταθερή εργασία, μείωση ανεργίας, υψηλές αμοιβές.

Όλα τα παραπάνω είναι σωστά. Είναι παράμετροι που βοηθούν τόσο το διανεμητικό όσο και το κεφαλαιοποιητικό σύστημα. Και είναι πάγιος στόχος. Ωστόσο, δεν μπορούμε να κρυβόμαστε πίσω από το δάχτυλό μας. Η δημογραφική συρρίκνωση είναι ένα υπαρκτό πρόβλημα για το

συνταξιοδοτικό. Όσο και αν μειώσουμε την ανεργία, στο ακραίο παράδειγμα όπου μια γενιά αποφασίσει να μην κάνει καθόλου παιδιά τότε όταν τα μέλη αυτής της γενιάς γεράσουν δεν θα υπάρχει κανείς για να πληρώσει τις συντάξεις τους. Με τη μεταρρύθμιση αποκαθίσταται η εμπιστοσύνη των νέων στο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης και περιορίζονται τα κίνητρα για αδήλωτη εργασία. Ενισχύεται το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης συνολικά (και κύρια και επικουρική). Επιπλέον αυξάνονται οι επενδύσεις και η ανάπτυξη και, επομένως, οδηγούμαστε σε περισσότερες και καλύτερα αμειβόμενες θέσεις εργασίας.

14. Το δημογραφικό λύνεται στηρίζοντας τα νέα ζευγάρια να κάνουν παιδιά

Τα μέτρα στήριξης των οικογενειών και των νέων ζευγαριών είναι πράγματι απαραίτητα. Αλλά όλες οι δυτικές κοινωνίες αντιμετωπίζουν το πρόβλημα της υπογεννητικότητας και της γήρανσης του πληθυσμού τους. Όλες δέχονται πιέσεις στο συνταξιοδοτικό τους σύστημα. Οι υψηλοί μισθοί, τα γενναία επιδόματα και το υψηλό δίκτυο προστασίας των σκανδιναβικών κοινωνιών δεν έλυσαν το πρόβλημα της γήρανσης του πληθυσμού. Η συντριπτική πλειονότητα των αναπτυγμένων χωρών αντιμετώπισε τις επιπτώσεις του δημογραφικού στο συνταξιοδοτικό με ενίσχυση του κεφαλαιοποιητικού πυλώνα στο ασφαλιστικό τους σύστημα. Ακριβώς αυτό που επιδιώκει και η σχεδιαζόμενη μεταρρύθμιση.